

Posudek vedoucí diplomové práce

Název práce: *Židovská identita a její vývin v reflexii slovenskej literatúry*

Autorka diplomové práce: Bc. Julianna Babúsová

Postavení židovské literatury, právě tak jako tematizace holokaustu v poválečném kulturním kontextu na Slovensku, je výrazně jiné než v dalších národních literaturách střední Evropy. Julianna Babúsová vychází ve své práci z tohoto známého asymetrického postavení slovenské literatury, které se ukazuje v rámci stredoevropských literatur jako příznakové, ale zároveň otevírá celou řadu nových otázek. Mimo základní téma práce se jako vysoce produktivní ukazuje být její metodologický přístup, ve kterém vychází z teorií postkolonialismu; v tom také tkví největší přínos předložené diplomové práce.

Předností má diplomová práce více. V prvé řadě je to rozsáhlý materiál, o který se autorka opírá při hledání odpovědi na stanovené otázky související se zobrazením židovské identity ve slovenské literatuře. Některé z textů sleduje i v dalších vydáních, což jí umožňuje definovat zásahy ze strany mocenských ideologií poválečného období. O čtenářské erudici autorky i její schopnosti soustředit se na podstatné jevy svědčí jak primární literatura zahrnující slovenskou literaturu od 19. století až po poválečné období, ale právě tak i použitá sekundární literatura, která vypovídá o jejím pozorném přístupu ke zpracování zvolené materiálové báze. V souvislosti s tím zasluhuje speciální pozornost i pečlivě zvážená a aplikovaná literárně teoretická i literárně vědná terminologie, o kterou se autorka práce opírá, speciálně bych chtěla vyzvednout aplikaci pojmů z různých teorií postkolonialismu.

Autorka diplomové práce se v pěti kapitolách věnuje rozmanitým podobám zobrazení židovské identity v heterointerpretačním a autointerpretačním postavení autora. K typologii konkrétních obrazů přistupuje až po důkladné úvodní kapitole, která představuje teoretický vstup do problematiky. Klade si v ní otázky směřující k historicitě daného problému, tedy k literární tradici a jejímu zpodobování ve slovenské literatuře, ale zároveň sleduje i tradici vytvořené stereotypy v zobrazování konkrétních jevů. Všechny otázky se jí daří propojovat na úrovni teorií postkolonialismu. V souvislosti s tím je třeba upozornit také na teoretickou důslednost i metodologickou pečlivost, se kterou postupuje diplomantka při interpretaci jednotlivostí, které se v dalších kapitolách propojují v poutavý příběh interpretace různých podob židovské identity ve slovenské literatuře. Na okraj jejího metodologického přístupu stojí ještě za zmínku, že se autorka nespokojuje s již vyvozenými koncepcemi (např. o

stereotypch), ale studuje a vyvozuje z původních, tedy z široce interdisciplinárních textových zdrojů.

Samotný popis typologie židovských identit zobrazovaných ve slovenské literatuře vyžaduje zpracovat rozsáhlý textový materiál. Autorka si vhodně z této bohaté báze (týká se to období před druhou světovou válkou) vybírá jen prózy, které představují nosný typ v její typologické klasifikaci. O produktivitě zvoleného pohledu vypovídá také přebírání těchto negativních heterostereotypů, které nacházíme i v konkrétních textech české literatury, např. v prvorepublikových románových textech českých autorů lokalizované na Slovensko. Zde se jedná o oblast dosud literárněhistoricky nezpracovanou. Pokud se autorka věnuje textům již monograficky zpracovaným, jiným způsobem vyvozuje a dochází k podobným závěrům. To se týká zejména Vámošovy *Odlomené haluze*, kde interpretace je vedena k zachycení a definování „identity na rozhraní“ (viz např. u Vl. Barboríka).

Z formálního hlediska se v diplomové práci nacházejí drobné gramatické a jiné formální chyby, jako je např. nepřesné zachycení názvu slovenských textů (s. 45: *Stalo sa to prvého septembra alebo inokedy*) nebo v názvu Barboríkovej monografie kolísá název: Gejza/Géza Vámoš, právě tak se objevuje kolísání mezi Petr a Peter Brod ad. Gramatické chyby (v práci jsou minimalizovány oproti původní verzi) jsou způsobené odlišnou jazykovou kompetencí autorky práce, jejímž mateřským jazykem není slovenština, proto vyžaduje čtení práce jistou shovívavost. Navzdory této nevýhodě máme před sebou čtenářsky velmi přitažlivý text. Jako problematická se mi jeví interpretace židovské identity v historizujícím románu P. Rankova, který autorka hodnotí slovy: „vydarený (po)kus o odtabuizovaie histórie slovenských Židov“ (s. 46). Ještě jedna poznámka k dílčí interpretaci. Na s. 77 porovnává obraz slovenské krčmy a české hospody. Zmiňuje v této souvislosti studii Vl. Macury, který teorii české hospody vztahuje k období národního obrození. Z mladšího období realistického bychom i v české literatuře našli obdobné obrazy židovské hospody s negativním stereotypním vyobrazením. V obou příkladech můžeme s autorčíným postojem k textu právem polemizovat. Samotný text diplomové práce vykazuje sebevědomé a sebejisté narativní gesto autorky práce, s ohledem na které je možné si představit, že by se autorka víc soustředila na vlastní vyvozování a méně by se tak opírala o cizí zdroje. Věřím, že by v tomto postoji jako autorka také obstála.

Závěrem je třeba říci, že diplomantka svou prací přispěla nejen ke zpřehlednění problematiky, ale zároveň je zřejmé, že na její výzkum by mohla navázat celá řada podobně zacílených odborných textů. (Autorka sama v diplomové práci navrhuje relevantní možnosti dalšího výzkumu.) Jen doplním, že by k nim patřila například také oblast polodokumentárních

žánrů (např. literárních cestopisů 19. a první poloviny 20. století), která by jen potvrdila závěry vyvozené diplomantkou.

Předložená diplomová práce splňuje všechny předpoklady pro úspěšnou obhajobu. Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji klasifikaci: výborně.

V Praze 26. srpna 2018

PhDr. Jana Pátková, Ph.D.